

คำวินิจฉัยของ นายชวน หลีกภัย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๓/๒๕๕๒

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒

เรื่อง วุฒิสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

รองประธานวุฒิสภาคนหนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา ส่งมติของวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ให้เสนอศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามญัตติที่เสนอโดย นายอาชิส เบ็ญหาวัน สมาชิกวุฒิสภา

นายอาชิส เบ็ญหาวัน เสนอญัตติว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ว่าสมาชิกวุฒิสภาซึ่งทำหน้าที่อยู่ในปัจจุบันสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในครั้งแรก ซึ่งจะมีขึ้นระหว่างวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๓ ได้ แต่คุณสมบัติต้องเป็นไปตามมาตรา ๑๒๕ ของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ต้องมีสัญชาติไทย อายุไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง มีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เหตุผลว่าบทบัญญัติตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ วรรคสี่ เป็นการรับรององค์กรสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้ทำหน้าที่วุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญใหม่ไปก่อนจนกว่าจะครบวาระ ๔ ปี ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๓๔ ฉะนั้น ในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ วรรคสี่ จึงได้บัญญัติยกเว้นเรื่องคุณสมบัติต่างๆ ขึ้นไว้ เพื่อเชื่อมต่อระหว่างบุคคลผู้มาทำหน้าที่จากรัฐธรรมนูญเก่ามาสู่องค์กรตามรัฐธรรมนูญใหม่เท่านั้น

สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับผลกระทบจากมติดังกล่าว ได้ทำหนังสือคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า บทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ต่อไป และบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ วรรคสี่ ได้บัญญัติมิให้นำมาตรา ๑๒๕ (๒) และ (๓) มาใช้บังคับกับสมาชิกวุฒิสภาตามวรรคสาม สมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับการรับรองสถานภาพตามบทเฉพาะกาลนี้ จึงสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้ และสามารถเข้าดำรงตำแหน่งได้หากได้รับการเลือกตั้ง มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งน่าจะขัดต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาแล้วมีมติให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามความในมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

การรับวินิจฉัย

มีปัญหาต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับเรื่องเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตาม มาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญหรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

วุฒิสภาและคณะกรรมการการเลือกตั้งต่างเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เมื่อวุฒิสภามีมติให้ส่งเรื่องเกี่ยวกับคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีผลกระทบต่อสมาชิกวุฒิสภา ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ต้องด้วยมาตรา ๒๖๖ ตามแนวทางซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ ๕๑-๕๒/๒๕๔๒ โดยมีเหตุผลตามที่ข้าพเจ้าได้วินิจฉัยไว้โดยละเอียดแล้วในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ นี้ ในคำวินิจฉัยส่วนตอนที่ ๕๑-๕๒/๒๕๔๒

จึงเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับเรื่องเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

การวินิจฉัย

มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ว่า สมาชิกวุฒิสภาซึ่งทำหน้าที่อยู่ในปัจจุบันสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในครั้งแรกได้ แต่ต้องมีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ (๒) และ (๓) ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ หรือไม่

ข้าพเจ้าได้วินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ ๕๑-๕๒/๒๕๔๒ กรณีคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาว่า บทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ เป็นการรับรองสถานะของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันให้คงทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ต่อไปไว้ครบถ้วนแล้ว

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาจะสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไข

เพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ หรือสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๒๓ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่” หมายความว่า เป็นการรับรองสถานะของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันให้คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาต่อไปครบถ้วนแล้วเช่นกัน ส่วนมาตรา ๓๑๕ วรรคสี่ ก็มีความหมายชัดเจนว่ามีให้นำมาตราต่างๆ ที่ระบุไว้มาใช้บังคับกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ในกรณีคำร้องนี้ได้แก่ มาตรา ๑๒๕ (๒) และ (๓)

ข้าพเจ้าได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ อย่างละเอียดครบถ้วนแล้วในคำวินิจฉัยส่วนตัวของข้าพเจ้าที่ ๕๑-๕๒/๒๕๕๒ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนอันเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันและการมีผลบังคับใช้ของมาตรา ๓๑๕ วรรคสี่ ซึ่งยกเว้นมาตราต่างๆ อันเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา การตีความบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ วรรคสี่ นี้ จะต้องสอดคล้องกับหลักการตีความกฎหมายให้มีผลใช้บังคับและไม่เป็นการลิดรอนสิทธิของผู้ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน

ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน สามารถสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้ โดยได้รับยกเว้นบทบัญญัติมาตรา ๑๒๕ (๒) และ (๓) ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา (๑) ... (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (๔) ...”

จึงวินิจฉัยว่า มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ว่า สมาชิกวุฒิสภาซึ่งทำหน้าที่อยู่ในปัจจุบันสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในครั้งแรกได้ แต่ต้องมีคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ (๒) และ (๓) จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ ใช้บังคับในการเลือกตั้งครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันไม่ได้

นายเชาวน์ สายเชื้อ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ